

MONITOR GOSPODARCZY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

6/2024
02.08.2024

Redakcja:
dr Piotr Andrzejewski

SYTUACJA EKONOMICZNA W NIEMCZECH – maj 2024 r.

Maj 2024 r. w Niemczech naznaczyły krótkotrwałe czynniki osłabiające produkcję przemysłową w związku ze zmniejszeniem się popytu zagranicznego i zakłóceniami w produkcji spowodowanymi powodziami w Bawarii i Badenii-Wirtembergii. Spadki te były jednak równoważone przejściowymi pozytywnymi impulsami w zakresie usług konsumenckich w następstwie przygotowań do Mistrzostw Europy w piłce nożnej. Nie doszło także do sezonowego odbicia w sektorze budowlanym, który zanotował spadek o -2,1% w ujęciu miesięcznym. Eksport wzrósł o 0,5%, a import o 2,5% w ujęciu miesięcznym. Wyczekiwane sygnały dotyczące ożywienia gospodarczego były w maju zbyt nikłe, aby mówić o zmianie trendu. Inflacja wzrosła nieznacznie do poziomu 2,4%, czego przyczyną był efekt bazy z maja 2023 r., kiedy to wprowadzono bilet kolejowy za 49 euro. Ceny energii spadły o -1,1% w ujęciu rok do roku. Bezrobocie ustabilizowało się na poziomie 5,8%. Za stabilizację odpowiadał sektor usług, który rekompensował utratę miejsc pracy we wrażliwych ekonomicznie branżach.

[Die wirtschaftliche Lage in Deutschland im Juni 2024](#)

ANALIZY

🕒 NIEMIECKO-FRANCUSKI PLAN POBUDZENIA GOSPODARKI

W dniu 23.05.2024 r. ministrowie gospodarki Francji i Niemiec ogłosili wspólny dokument **„Boosting growth in Europe – a French-German initiative for the next five years” – Pobudzanie wzrostu w Europie. Francusko-niemiecka inicjatywa na najbliższe pięć lat.** W dokumencie stwierdzono, że Europie udało się osiągnąć znaczące postępy w zakresie zielonej i cyfrowej transformacji. Jednakże przy pogarszającym się otoczeniu geopolitycznym priorytetem na najbliższe pięć lat powinno być wzmocnienie europejskiej konkurencyjności w ujęciu globalnym oraz budowa odporności. Wszystko to przy zachowaniu ambicji stania się pierwszym neutralnym klimatycznie kontynentem na świecie. Choć w dokumencie Zielony Ład określa się sukcesem, to jednocześnie wskazuje się na istnienie poważnych wyzwań dla europejskiej konkurencyjności. W ocenie Niemiec i Francji wydarzenia z lat 2020–2022 pokazały strategiczne słabości europejskich gospodarek. Aby zachować długoterminową konkurencyjność, dobrobyt oraz pozycję „geopolitycznego podmiotu”, wymagane będą dodatkowe działania. Deklaracja podkreśla fakt, że Europa ciągle posiada ponadstandardowy potencjał: w szczególności jeśli chodzi o wysoko wykwalifikowaną siłę roboczą, liczbę dużych, globalnych firm czy bazę przemysłową. Jednakże chcąc dalej ożywiać wzrost, Unia Europejska powinna przemodelować finansowanie firm w taki sposób, by pobudzać wewnętrzną konkurencję zamiast „cementować pozycję istniejących graczy”. Dokument wskazuje, że 620 mld euro rocznie będzie potrzebne do osiągnięcia celów Zielonego Ładu oraz REPowerEU (plan Unii Europejskiej mający na celu przyspieszenie przejścia na czystą energię oraz uniezależnienie się od rosyjskich paliw kopalnych). Ponadto 125 mld euro rocznie należy przeznaczyć na cele cyfrowej transformacji. Aby zapewnić takie finansowanie, ministrowie zauważają potrzebę

aktywizacji sektora prywatnego, co ma zostać osiągnięte przez przyspieszenie powstania Unii Rynków Kapitałowych (CMU). Stworzenie przejrzystego i wydajnego otoczenia regulacyjnego pozwoli w opinii autorów doprowadzić do efektu „*scale-up*” dla europejskich firm. Konieczność szybkiego wprowadzenia Unii Rynków Kapitałowych tłumaczy się znaczącym wsparciem państwowym ze strony zarówno Stanów Zjednoczonych, jak i Chin. Jednocześnie dostrzeżono społeczny koszt zielonej i cyfrowej transformacji, dlatego postuluje się rozszerzenie funduszy takich jak *Social Climate Fund*, *Just Transition Fund* i *European Globalisation Adjustment Fund*.

W dokumencie sugeruje się wprowadzenie szybkich ścieżek (*fast-track*) w procedurach administracyjnych dotyczących środków UE. Niezbędne ma być przeprowadzenie „*reality checks*” na poziomie europejskim w celu zidentyfikowania zbędnych obciążeń biurokratycznych. Usunąć należy także bariery, które ciągle pozostają częścią jednolitego rynku europejskiego. Ma temu towarzyszyć zwiększony nadzór nad produktami importowanymi na rynek europejski. Zwraca się także uwagę na pilną potrzebę regulacji działania dużych platform internetowych.

Następnie dokument skupia się na kwestii tworzenia neutralnej dla klimatu bazy przemysłowej. Priorytetem powinno być utrzymanie wytwórczych możliwości europejskich firm, w tym zmniejszenie zależności w sektorach strategicznych. Ma temu służyć powstanie „*European Tech Deal*” – ładu technologicznego, w tym zwiększenie finansowania w zakresie najnowocześniejszych technologii (wymienione zostały: AI, technologie kwantowe, biotechnologia oraz technologie kosmiczne). W celu lepszego wykorzystania wysoko wykwalifikowanej siły roboczej, inwestorów i założycieli start-upów w dokumencie sugeruje się potrzebę pogłębienia koordynacji polityki wizowej na szczeblu europejskim.

Niemiecko-francuską propozycję należy ocenić jako próbę korekty kursu polityki gospodarczej prowadzonej przez UE. Z jednej strony dostrzegalna jest ciągłość odnośnie do propozycji budowania europejskich championów (poprzez efekt „*scale-up*”). Podobnie polityka zielonego ładu ma być kontynuowana. Z drugiej strony natomiast zauważa się w dokumencie przeszkody w realizacji ambitnych planów: braki kapitałowe, niedostatek wykwalifikowanej siły roboczej oraz niebezpieczeństwo wzrostu niezadowolenia społecznego. Należy mieć na uwadze, że rozwiązania proponowane przez Niemcy i Francję (takie jak Unia Rynków Kapitałowych) mają docelowo wspierać największe europejskie koncerny, które są głównie skoncentrowane w tych dwóch państwach. Jednocześnie sugeruje się uspokojenie europejskiego społeczeństwa przez transfery pieniężne z szeregu programów, na które składać się będą wszystkie państwa członkowskie.

→ [Stärkung des Wachstums in Europa – eine französisch-deutsche Initiative für die kommenden fünf Jahren](#)

WIADOMOŚCI

🕒 Hamulec zadłużenia a rating Niemiec

W ocenie dziennika „Handelsblatt” „dogmatyczne trwanie przy hamulcu zadłużenia” przyniesie efekt odwrotny od zamierzonego, tzn. doprowadzi do obniżki ratingu Niemiec. Z kolei zwolennicy utrzymania hamulca w niezmienionym stanie argumentują m.in., że jego osłabienie lub zniesienie zagroziłoby ratingowi Niemiec. Po obniżeniu przez agencję Fitch ratingu USA do AA+ z AAA w sierpniu 2023 r. niemieccy politycy stwierdzili, że obniżka ratingu USA jest dowodem na to, jak ważne jest ograniczenie zadłużenia Niemiec. W przypadku obniżenia ratingu wzrosnąć miałyby bowiem odsetki od długu publicznego, co zmniejszyłoby i tak już ograniczone możliwości finansowania ważnych inwestycji. Problem jednak w tym, jak zauważa „Handelsblatt”, że obniżka ratingu nie zwiększyła w wyraźnym stopniu kosztów refinansowania amerykańskiego długu, ponieważ prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązań dłużnych przez USA jest bliskie zeru. Według niemieckiego dziennika twierdzenie, iż agencje ratingowe postrzegają hamulec zadłużenia Niemiec jako główny czynnik decydujący o ratingu, jest błędne. Większym problemem jest słaby wzrost gospodarczy. Agencja ratingowa Moody’s napisała w lutym 2024 r.: „znaczące i trwałe pogorszenie siły gospodarczej Niemiec miałoby negatywny wpływ na ich zdolność kredytową”. W ocenie „Handelsblatt” dogmatyczne utrzymywanie hamulca zadłużenia w okresie ogromnych potrzeb inwestycyjnych zwiększa, a nie zmniejsza prawdopodobieństwo obniżki ratingu Niemiec.

[Handelsblatt, Die Schuldenbremse ist kein Garant für ein Spitzenrating](#)

🕒 Ukryte zadłużenie Niemiec

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) po raz kolejny obniżyła swoją prognozę dotyczącą wzrostu gospodarczego w Niemczech. W bieżącym roku eksperci spodziewają się wzrostu jedynie o 0,2%. Dopiero w przyszłym roku przewidywany jest silniejszy wzrost na poziomie 1,1%. Dla porównania: w całej OECD, która obecnie obejmuje ponad trzydzieści państw, oczekuje się, że w tym roku nastąpi wzrost o 1,7%, a w 2025 r. o 1,8%. Dla strefy euro prognozy wzrostu wynoszą odpowiednio 0,7 i 1,5%. Za główną przyczynę słabego wzrostu w Niemczech OECD uznaje duży udział produkcji w przemyśle energochłonnym w porównaniu do innych państw strefy euro. Jako kolejną przyczynę słabych wyników OECD wymienia także restrykcyjną politykę fiskalną. Ponadto niepewność przedsiębiorstw i gospodarstw domowych dotycząca finansowania planowanych dotacji i projektów infrastrukturalnych pozostaje wysoka, co osłabia działalność inwestycyjną przedsiębiorstw i wstrzymuje konsumpcję gospodarstw domowych pomimo rosnących płac realnych. OECD zaleca rządowi federalnemu jak najszybsze unormowanie finansowania projektów w ramach funduszu klimatycznego, by zapewnić bezpieczeństwo planowania. Ponadto sugeruje przeprowadzenie reformy hamulca zadłużenia, która mogłaby zwiększyć możliwość inwestycji. Ostatnią rekomendacją jest zmniejszenie biurokracji oraz regresywnych ulg podatkowych. OECD

uważa także, że zbyt wiele niemieckich kobiet, które posiadają wysokie kwalifikacje, pracuje w niepełnym wymiarze godzin, co przyczynia się do słabszego wzrostu gospodarczego.

→ [Die Welt, OECD erwartet nur Mini-Wirtschaftswachstum für Deutschland](#)

🕒 **Spadające dochody podatkowe**

Minister finansów Christian Lindner (FDP) przedstawił 16.05.2024 r. najnowszą prognozę grupy roboczej ds. szacowania podatków, która przewiduje utratę dochodów niemieckiego państwa. Według szacunków ekspertów państwo niemieckie (w tym kraje związkowe) otrzyma w ciągu najbliższych pięciu lat o 80,7 mld euro mniej niż szacowano w 2023 r. Dla rządu federalnego strata ma wynieść 41,6 mld euro. Tylko w 2025 r. państwo uzyska 22 mld euro mniej z poborów podatkowych. Wcześniej prognozowano, iż przychody w 2025 r. wyniosą 1017 mld euro, ale prognoza ta została zredukowana do 995,2 mld euro. „Wynik oszacowania przychodów podatkowych burzy złudzenia wszystkich, którzy mieli nadzieję, że pieniądze spadną z nieba” – powiedział Lindner. Według „Handelsblatt” szacunki ekspertów będą stanowić podstawę dla ministra finansów do prowadzenia cięć budżetowych. Koalicjanci Lindnera z rządu krytycznie odnieśli się do oszczędnościowych pomysłów ministra finansów. Rzecznik Partii Zielonych ds. budżetu Sven-Christian Kindler powiedział, że nie powinno się tworzyć „budżetu oszczędnościowego finansowanego przez pracowników i biednych ludzi, ani kosztem ochrony klimatu”. Z kolei poseł Dennis Rohde (SPD) stwierdził, że „federalny minister finansów powinien przygotować projekt budżetu, który jeszcze bardziej pobudzi gospodarkę, wdroży *Zeitenwende* i zagwarantuje spójność społeczną w naszym kraju”. Jednakże kanclerz Olaf Scholz przyjął optykę Lindnera i wyraził przekonanie, że „wszyscy są świadomi swojej odpowiedzialności”. Apelując do resortów o wysiłki oszczędnościowe, dodał: „teraz trzeba się pocić”.

→ [Handelsblatt, Steuereinnahmen brechen um 81 Milliarden Euro ein](#)

KALENDARIUM

DATA	MIEJSCE	WYDARZENIE
04.05.2024	Berlin	W życie weszła umowa o wolnym handlu pomiędzy UE a Nową Zelandią. Wartość wymiany handlowej pomiędzy Niemcami a Nową Zelandią w 2023 r. wyniosła 2,27 mld euro.
06.05.2024	Tbilisi	Sekretarz stanu Sven Giegold udał się z wizytą do Gruzji, by omówić wdrażanie tam reform w celu intensyfikacji wymiany handlowej z UE. Rozmowy koncentrowały się także na turystyce oraz inwestycjach w ruch lotniczy, transakcje płatnicze czy usługi roamingowe.
07.04.2024	Heidenheim	Sekretarz stanu Franziska Brantner przekazała informację o dofinansowaniu kwotą 15 mln euro dwóch firm Voith

		Group i Essity w celu uruchomienia niskoemisyjnej produkcji ręczników papierowych.
13.05.2024	Berlin	Minister Robert Habeck spotkał się z Radą Doradczą ds. Młodej Gospodarki Cyfrowej. Format spotkania został tak przeorganizowany, by dwa razy do roku uwzględniać przedstawicieli start-upów. „Start-up Circle” ma zastąpić radę doradczą.
17.05.2024	Berlin	Federalne Ministerstwo Gospodarki i Klimatu wdrożyło rozporządzenia z tzw. „pakietu certyfikacyjnego” związanego z wymaganiami technicznymi dla systemów wytwarzania i magazynowania energii.
21.05.2024	Berlin	Anna Christmann, koordynatorka rządu federalnego ds. niemieckiego przemysłu lotniczego, ogłosiła uruchomienie programu badawczego w zakresie lotnictwa cywilnego LuFo Klima VII-1 (o budżecie 300 mln euro) oraz nowy program pożyczkowy dla rozwoju lotnictwa.
22.05.2024	Berlin	Minister Robert Habeck przedstawił koncepcję „Rynki wiodące surowców przyjaznych dla klimatu”, która zawiera m.in. system oznakowania i etykiet mających na celu uzyskanie większej przejrzystości i promocji produktów przyjaznych dla klimatu.
23.05.2024	Berlin/Paryż	Minister gospodarki i ochrony klimatu Robert Habeck oraz francuski minister finansów Bruno Le Maire przedstawili wspólną koncepcję wzrostu dla Europy (patrz analizy).
23.05.2024	Berlin	Rząd federalny zatwierdził projekt zmiany ustawy o usługach energetycznych i innych środkach efektywności energetycznej (EDL-G), który ma uprościć obowiązki sprawozdawcze dla przedsiębiorstw.
24.05.2024	Bruksela	Rada UE przyjęła prawo dotyczące łańcucha dostaw.
27.05.2024	Bruksela	Rada UE zatwierdziła rozporządzenie dotyczące produktów zrównoważonych (tj. trwałych, oszczędzających zasoby, nadających się do naprawy i energooszczędnych).
29.05.2024	Berlin	Rząd federalny zatwierdził strategię zarządzania węglem (CMS) i oparty na niej projekt ustawy o zmianie ustawy o składowaniu dwutlenku węgla (CCS). Przyjęto także projekt ustawy o przyspieszeniu produkcji wodoru (rozbudowy infrastruktury do produkcji, magazynowania i importu wodoru).
30.05.2024	Bruksela	Niemcy, Austria i Włochy podpisały wspólną deklarację dotyczącą rozwoju południowego korytarza wodorowego, który ma sprowadzać przez Włochy wodór z państw Afryki Północnej.
30.05.2024	Eisenhüttenstadt	Minister Robert Habeck przekazał spółce ArcelorMittal dotację w wysokości 1,27 mld euro na dekarbonizację

		produkcji stali przy wykorzystaniu zielonego wodoru. Projekt DRIBE2 jest częściowo finansowany z IPCEI Hydrogen oraz programu REPowerEU. Projekt ma zmniejszyć emisyjność całego przemysłu stalowego w Niemczech o 10%.
--	--	---

